

Raluca ROTARU,

Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, doctorand

ANALIZA PRINCIPIILOR GENERALE ALE CETĂȚENIEI ROMÂNIE ȘI REPUBLICII MOLDOVA

Resumat

Studiul de față analizează principiile generale ale cetățeniei stipulate în Constituția României și Republicii Moldova, adică acele reguli călăuzitoare care guvernează întreaga materie a cetățeniei în ambele state; adică stabilesc cadrul juridic general de dobândire, de exercitare a calității de cetățean și de pierdere a acestei calități de către persoana fizică. Aceste principii își au izvorul în Constituțiile statelor și legile organice ce reglementează instituția cetățeniei dar și în instrumentele juridice internaționale recunoscute și ratificate de legiuitorul național.

Summary

The study analyzes the principles that have their foundation in the Constitution, laws and international documents ratified by Romania and Moldova. Citizenship is a legal relationship between the person and the state, under its state grants certain exclusive rights and the fulfilment of certain obligations. There is an inextricable link between the principles and content of legal norms.

Principiile generale ale cetățeniei Republicii Moldova și României sunt regulile călăuzitoare care guvernează întreaga materie a cetățeniei în ambele state; adică stabilesc cadrul juridic general de dobândire, de exercitare a calității de cetățean și de pierdere a acestei calități de către persoana fizică. Aceste principii își au izvorul în Constituțiile statelor și legile organice ce reglementează instituția cetățeniei dar și în instrumentele juridice internaționale recunoscute și ratificate de legiuitorul național.

Vom începe analiza principiilor cetățeniei cu reglementările internaționale, comune de altfel pentru Republica Moldova și România, din momentul ratificării acestora. Cadrul internațional este format de Declarația universală a drepturilor omului (din 10.12.1948), Convenția europeană cu privire la cetățenie (din 06.11.1997), Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (16.12.1966) și Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (16.12.1966)¹.

Astfel, Convenția europeană cu privire la cetățenie consacră următoarele principii:

- a) fiecare persoană are dreptul la o cetățenie;
- b) apatridia trebuie evitată;
- c) nimeni nu poate fi, în mod arbitrar, privat de cetățenia sa;
- d) nici căsătoria, nici desfacerea căsătoriei între un cetățean al unui stat parte și un străin, nici schimbarea cetățeniei unuia dintre soți în timpul căsătoriei nu pot avea efect deplin drept asupra cetățeniei celuilalt soț²;
- e) reglementările referitoare la cetățenie nu trebuie să conțină deosebiri sau să includă practici care să constituie o discriminare bazată pe sex, religie, rasă, culoare sau originea națională ori etnică;
- f) fiecare stat parte trebuie să se conducă după principiul nediscriminării între cetățenii săi, fie că sunt cetățeni prin naștere, fie că au dobândit ulterior cetățenia acestuia³.

Asupra acestor principii se suprapun principiile consacrate de cadrul normativ național al României și Republicii Moldova. Datorită similitudinii ideilor și concepțiilor din literatura juridică a ambelor state, propun

¹ România a ratificat ambele Pacte la data de 31 octombrie 1974 prin Decretul nr. 212, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 146 din 20 noiembrie 1974. Ambele pacte au fost ratificate de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.1990, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.04.1993; publicat în ediția oficială „Tratate internaționale” 1998, vol.I, pag. 30.

² Convenția europeană cu privire la cetățenie (din 06.11.1997), art.4.

³ Convenția europeană cu privire la cetățenie (din 06.11.1997), art.5.

analiza comună a acestora. Astfel, în cadrul principiilor generale ale cetățeniei României și Republicii Moldova deosebim:

a) Principiul egalității cetățenilor.

Egalitatea cetățenilor români este un imperativ al întregii legislații românești – cetățenii români sunt egali în drepturi și îndatoriri, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială și indiferent de modul în care au dobândit cetățenia. Art. 4 alin. (2), din Constituția României vine să confirme acest fapt prin sintagma: „România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială”⁴.

Potrivit aceluiași principiu, cetățenii Republicii Moldova sunt egali în drepturi și obligații fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială⁵, indiferent de modul în care au dobândit cetățenia. Consacrarea acestui principiu vine să confirme că toți cetățenii Republicii Moldova beneficiază în egală măsură de drepturile și libertățile omului. Prof. I. Guceac, spune că egalitatea în acest sens este sinonimă cu valoarea de dreptate (echitate) socială, constituind una dintre valorile sociale supreme ale statului Republica Moldova⁶.

b) Numai cetățenii statului sunt titularii tuturor drepturilor prevăzute de Constituție și legile țării.

Potrivit acestui principiu, numai cetățenii români se bucură de universalitatea drepturilor consacrate de Constituție și de legile României⁷. Nu există o reglementare care să

impună expres acest principiu, cu toate acestea, dacă facem o analiză comparată a legislației privind regimul străinilor (fundamentată prin Legea nr.123/20018) și apatrizilor, concluzionăm că persoanele care nu au capacitatea de cetățeni români nu se pot bucura, în condițiile legii decât de o parte din drepturile și îndatoririle prevăzute de Constituția și legile României.

Aceste drepturi, care nu pot fi exercitate de străini sau apatrizi sunt atât drepturi fundamentale cât și drepturi subiective obișnuite. În grupul acestor drepturi includem:

– dreptul de vot⁹ și dreptul de a fi ales în organele reprezentative naționale. Aceste drepturi, fiind prin excelență drepturi politice, prin care se exprimă și se exercită puterea statală, aparțin în exclusivitate numai cetățenilor români¹⁰. Revizuirea Constituției României din 2003 a făcut posibilă exercitarea dreptului de a alege și de a fi ales, și pentru cetățenii Uniunii Europene, care îndeplinesc condițiile legale după aderarea României la Uniunea Europeană¹¹. După cum menționează textul Constituției la art.16 alin.(4): „În condițiile aderării României la Uniunea Europeana, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale”. Este un drept de vot și de a fi ales doar în cadrul alegerilor locale – alegeri prin care nu se exprimă suveranitatea de stat. Prin urmare, aceste drepturi politice nu afectează în nici un fel principiile generale ale cetățeniei române¹².

⁴ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.4.

⁵ Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.16 alin. (2).

⁶ Ion Guceac, *Curs elementar de drept constituțional*, Vol. II, Chișinău, 2004, p. 16.

⁷ Mihai Bădescu, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura Lumina Lex, București, 2001, p.165.

⁸ Legea României nr.123/02.04.2001 „privind regimul juridic al străinilor în România”, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.168 din 03.04.2001.

⁹ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.36.

¹⁰ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.37.

¹¹ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.16 alin. (4).

¹² Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția 13, vol.I, Editura C.H.Bech, București, 2008, p. 121.

Nu trebuie să uităm că Constituția revizuită în 2003 a acordat cetățenilor români dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European – instituție reprezentativă a Uniunii Europene. Parlamentul European crește în importanță în cadrul procesului decizional specific UE, dar prin acesta nu se exercită vre-o putere de stat, ci doar se realizează în comun, la nivel suprastatal, anumite competențe specifice suveranității statelor membre. În afară de prevederile constituționale care consacră dreptul de vot și de a fi ales în organele reprezentative ale statului, găsim reglementări mai vechi în art.2-4 din Legea 70/1991 privind alegerile locale¹³; și, mai noi în art.3-4 din Legea nr.35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale¹⁴.

În legislația Republicii Moldova, dreptul de a alege și a fi ales în organele reprezentative ale statului își găsește consacrarea în art.38 din Constituție; art.6 alin (2) din Legea cetățeniei și art.11-12 din Codul Electoral: „Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept în modul stabilit de lege. Dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute”¹⁵ de legislația în vigoare.

– dreptul de a fi angajat în orice funcție sau demnitate publică pentru care îndeplinește condițiile cerute de legislație. Constituția

României, în art.16 alin.(3) stabilește că „funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară”. Din această prevedere se desprind mai multe concluzii, și anume: funcțiile care nu implică exercitarea puterii de stat vor putea fi ocupate și de străini și apatrizi (concluzie care vine să solidifice cele spuse mai sus); cetățenii români cu cetățenie dublă sau multiplă, care nu sunt domiciliați în România, nu vor putea fi aleși sau numiți în asemenea funcții sau demnități. În Constituția Republicii Moldova acest drept este numit dreptul la administrare, iar art. 39 stipulează: „Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor. Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică”.

– dreptul de a nu extrădat sau expulzat din țară.

Cetățeanul român nu poate fi extrădat la cererea unui stat străin în vederea urmăririi sau judecării într-o cauză penală ori în vederea executării pedepsei. De asemenea, el nu poate fi expulzat din România¹⁶. Tradițional, extrădarea este instituția juridică ce permite unui stat să ceară altui stat să îi predea pe autorii unor infracțiuni săvârșite pe teritoriul său, sau, având efecte juridice și pe teritoriul său, în vederea urmăririi sau judecării penale ori executării pedepsei¹⁷. Expulzarea constituie o măsură de siguranță prin care se ocrotește ordinea de drept, din considerente de ordin politic, economic, juridic, religios sau de altă natură.

În practica internațională s-a stabilit că statele nu acceptă extrădarea și expulzarea propriilor cetățeni, față de care au obligații speciale de protecție, inclusiv cu mijloace juridice. Este adevărat că istoria contemporană cunoaște derogări de la acest principiu

¹³ Legea României nr.70 din 26.10.1991 „privind alegerile locale”, publicată în Monitorul Oficial nr.79 din 18.04.1996.

¹⁴ Legea nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare. Vizualizată pe site-ul electronic: [http://www.becparlamentare2012.ro/DOCUMENTE/Legislatie/legea%2035%20\(1\).pdf](http://www.becparlamentare2012.ro/DOCUMENTE/Legislatie/legea%2035%20(1).pdf) la data de 25.02.2013.

¹⁵ Codul Electoral al Republicii Moldova, Legea nr.1381 din 21.11.1997, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.81 din 08.12.1997.

¹⁶ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art. 19 alin. (1).

¹⁷ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția 13, vol.I, Editura C.H.Bech, București, 2008, p. 122.

nescris. Un exemplu la cele afirmate ne servește istoria cooperării internaționale dintre SUA și Marea Britanie, care au acceptat extrădarea reciprocă a propriilor cetățeni datorită relațiilor speciale existente între cele două state¹⁸. Un alt exemplu în acest sens vom găsi în practica statelor europene, membre ale UE, care datorită proceselor de integrare europeană, au ajuns la un anumit grad de uniformizare a practicilor și de cooperare în materie judiciară. Astfel a fost semnată Convenția europeană cu privire la extrădare (din 13.12.1957) și în cele două Protocoale Adicionale (din 1975 și 1978)¹⁹; succesiv, au fost încheiate Acordul privind simplificarea și modernizarea procedurilor de transmitere a cererilor de extrădare (Acordul de la San Sebastian, din 26.05.1989), Convenția privind procedurile de extrădare simplificate (10.03.1995) și Convenția privind extrădarea (27.09.1996).

În România extrădarea este reglementată în Constituție (art.19), Codul penal (art.112 și 117), Legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională (art.20)²⁰, astfel cum a fost modificată prin Legea 224/2006 și Legea 222/2008. Cetățenii români pot fi extrădați în baza dispozițiilor tratatelor bilaterale și pe bază de reciprocitate, în toate cazurile însă, mecanismul prevăzut de Legea nr. 302/2004, pentru a respecta dispozițiile Constituției, este de așa natură construit încât hotărârea finală

o are instanța judecătorească²¹, nu numai în cazul extrădării pasive (din România), dar și în cazul cererilor de extrădare formulate de România.

În legislația Republicii Moldova, extrădarea și expulzarea este reglementată prin art.18 alin. (2) din Constituție: „Cetățenii Republicii Moldova nu pot fi extrădați sau expulzați din țară”²². Prevederile sunt în concordanță cu art. 3 al Protocolului nr.4 la Convenția Europeană²³: „Nimeni nu poate fi expulzat, printr-o măsură individuală sau colectivă, de pe teritoriul statului al cărui cetățean este. Nimeni nu poate fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este”. Pot fi expulzați sau extrădați doar cetățenii străini și apatrizii, dar și în aceste cazuri expulzarea se ia prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă. Instanța de judecată expediază hotărârea sa privind expulzarea persoanei organului afacerilor interne în a cărui rază teritorială a fost depistată ori domiciliază persoana supusă expulzării²⁴.

Conform Constituției Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale, în condiții de reciprocitate sau în temeiul hotărârii instanței de judecată²⁵. Prevederea legală este dublată prin reglementarea Codului Penal care spune: „Cetățenii Republicii Moldova și persoanele cărora li s-a acordat azil politic în Republica Moldova, în caz de săvârșire a unei infracțiuni în străinătate, nu pot fi extrădați și sînt supuși răspunderii pe-

¹⁸ Instruments concerning Extradition and Mutual Legal Assistance between the UK and the US as contemplated under the Agreements on Extradition and Mutual Legal Assistance between the EU and the US of 25 June 2003, vizualizat pe adresa electronică: http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/3706546/3892733/10149409/TS_US1_2009EUMLAExtradCm7613, la data de 25.02.2013.

¹⁹ Convenția europeană de extrădare (Paris, 13.12.1957), a fost ratificată de România prin Legea nr. 80/1997 (publicată în Monitorul Oficial al României, partea I nr.89 din 14.05.1997); de asemenea a fost ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1183-XIII din 14.05.1997. În vigoare pentru Republica Moldova din 31.12.1997.

²⁰ Legea României nr. 302/2004 „privind cooperarea judiciară internațională în materie penală” republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.377 din 31.05.2011.

²¹ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.19, alin.(4).

²² Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.18 alin. (2).

²³ Protocolul nr.4 la Convenția Europeană (Strassburg, 16.09.1963), Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24.07.97. În vigoare pentru Republica Moldova din 12.09.1997.

²⁴ Codul de executare a Republicii Moldova, Legea nr.443-XV, din 24.12.2004, republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.214-220/704 din 05.11.2010, art. 92 alin. (1).

²⁵ Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, art. 19, alin. (2); publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.1 din 12.08.1994.

nale conform legii penale a Republicii Moldova. Cetățenii străini și apatrizii care au săvârșit infracțiuni în afara teritoriului Republicii Moldova, dar se află pe teritoriul țării pot fi extrădați numai în baza unui tratat internațional la care Republica Moldova este parte sau în condiții de reciprocitate în temeiul hotărârii instanței de judecată²⁶.

– dreptul la protecție diplomatică, atunci când se găsește vremelnic sau domiciliază pe teritoriul unui stat străin; iar acolo este supus unor vexațiuni²⁷ din partea organelor acestuia. Cetățeanul român are dreptul de a fi ocrotit de misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României din această țară²⁸.

Reglementări cu același spirit aflăm în Constituția Republicii Moldova: „cetățenii beneficiază de protecția statului atât în țară, cât și în străinătate”²⁹ și în Legea cetățeniei: „Statul, reprezentanțele diplomatice și instituțiile sale consulare, precum și persoanele lor oficiale sînt obligate să ia măsuri pentru ca cetățenii Republicii Moldova să aibă posibilitatea de a se bucura în întregime de toate drepturile, acordate de legislația țării de reședință de tratatele internaționale, la care Republica Moldova și statul de reședință sînt părți, de cutumele internaționale, să apere în modul stabilit de legislație drepturile și interesele lor, ocrotite prin lege, iar în caz de necesitate să contribuie la restabilirea drepturilor încălcate ale cetățenilor Republicii Moldova”³⁰.

– dreptul de a dobândi terenuri în proprietate pe teritoriul României. Conform Con-

stituției, teritoriul României este inalienabil³¹. Trebuie să facem o precizare că această reglementare a suferit o modificare substanțială în anul 2003. Spre deosebire de redactarea anterioară a legii fundamentale (din 1991), unde la art. 41 alin.(2) era stipulat că „numai cetățenii români pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor”, art.44 alin. (2) din Constituția revizuită (în 2003) stabilește că cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute de o lege organică, precum și pe calea moștenirii legale³².

Constituția Republicii Moldova, stipulează la art.3. „inalienabilitatea teritoriului statului” dar nu vorbește de nici-o restricție pentru străini și apatrizi de a dobândi în proprietate terenuri în Republica Moldova. Este adevărat că pentru cetățenii Republicii Moldova este consacrat dreptul de a domicilia pe teritoriul țării și de a-și stabili reședința în orice localitate din țară³³ dar numai în cadrul libertății de deplasare. Putem să afirmăm că nu există o reglementare care ar determina și apăra dreptul exclusiv de a dobândi terenuri în proprietate, pentru cetățenii Republicii Moldova, și spre confirmarea celor spuse dăm exemplul art. 4 alin.(2) din Codul Funciar: „Deținătorii de terenuri cu titlu de proprietate privată pot fi cetățeni ai Republicii Moldova și investitori străini, în conformitate cu legislația”³⁴.

c) Numai cetățenii sunt ținuti a îndeplini toate obligațiile stabilite prin Constituție și legile statului.

²⁶ Codul Penal al Republicii Moldova, Legea nr. 985-XV, din 18.04.2002, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009, art.13, alin. (1).

²⁷ Tudor Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice. Tratat elementar*, vol.I, Editura Lumina Lex, București, 1998, p.133.

²⁸ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.17.

²⁹ Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.18 alin. (1).

³⁰ Legea nr. 596 din 05.06.1991 „cu privire la cetățenia Republicii Moldova”, publicată în cotidianul „Moldova Suverană” la data de 04.07.1991, art. 5.

³¹ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.3 (1).

³² Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.44 alin. (2).

³³ Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.27.

³⁴ Codul Funciar al Republicii Moldova, Legea nr. 828 din 25.12.1991, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.107 din 04.09.2001, art.4.

Reținând acele remarci făcute mai sus, cetățeanul român, titular de drepturi și libertăți, este în același timp obligat să îndeplinească și îndatoririle prevăzute de Constituție și legile țării. Aceasta cu atât mai mult cu cât cetățenia română presupune responsabilitate civică. Conform acestui principiu, unele obligații aparțin în exclusivitate cetățenilor români, căci numai ei pot fi titularii tuturor drepturilor și obligațiilor. Persoanele care nu au această calitate nu sunt ținute de anumite îndatoriri, ce revin numai cetățenilor români, singurii răspunzători pentru dezvoltarea economică și socială a României, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității sale³⁵. Conform Constituției României, aceste obligații sunt: fidelitatea față de țară³⁶, obligația de a satisface serviciul militar (încorporare) și de apărare a României³⁷, obligația de a contribui prin impozite și taxe la cheltuielile publice³⁸.

Titlul de cetățean al Republicii Moldova impune următoarele îndatoriri exclusive³⁹: devotament și fidelitate față de patrie⁴⁰; obligația de a satisface serviciul militar⁴¹ (cu referire doar la cetățenii de gen masculin); îndatorirea de apărare a țării⁴², contribuția, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice⁴³;

³⁵ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția 13, vol.I, Editura C.H.Bech, București, 2008, p. 123.

³⁶ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.54.

³⁷ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.55.

³⁸ Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003, art.56.

³⁹ Ion Guceac, *Curs elementar de drept constituțional*, Volumul II, Chișinău, 2004, p. 17.

⁴⁰ Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.56.

⁴¹ Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.57, alin. (2).

⁴² Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.57, alin. (1).

⁴³ Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.58, alin. (1).

d) Cetățenia constituie în exclusivitate o problemă de stat.

Este principiul care rezultă din reglementările constituționale și ale legilor organice ale României și Republicii Moldova, potrivit cărora stabilirea și exercitarea drepturilor și îndatoririlor cetățenilor, modurile de dobândire și de pierdere a cetățeniei constituie o prerogativă exclusivă a puterii statale. Legea este o creație a legiuitorului, o expresie a voinței acestuia. Firesc este și faptul că reglementarea cetățeniei să fie un atribut exclusiv al statului, odată ce cetățenia are repercusiuni directe asupra problemelor ce țin de apărarea țării, asigurarea independenței și suveranității statului, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale.

Aparent, s-ar părea că acest principiu este încălcat, atunci când are loc dobândirea cetățeniei prin adopție, deoarece adopția se face de către persoane fizice, prin acordul lor de voință. Trebuie să revin la cele afirmate, și anume, cetățenia și în această situație rămâne o problemă de stat deoarece adopția unui străin de către cetățenii României⁴⁴ sau ai Republicii Moldova nu se poate face decât cu în-cuviințarea autorităților statului⁴⁵.

e) Cetățenia nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere.

Este principiul consacrat în art.5 alin.(2) al Constituției României, exprimând de fapt „ideea de apartenență genetică a unei persoane la generațiile care s-au succedat pe teritoriul românesc, ideea de permanență a identității naționale, precum și dreptul omului, mai presus de legile statului, de a avea o Cetate”⁴⁶.

Constituția Republicii Moldova, abordând acest aspect dintr-o optică diferită, consacră următoarele: „Nimeni nu poate fi lipsit

⁴⁴ Articolele 59-79 din Legea României nr. 273/2004 „privind regimul juridic al adopției”, republicată în Monitorul Oficial, partea I, nr.259 din 19.04.2012.

⁴⁵ Legea Republicii Moldova nr.99 din 28.05.2010 „privind regimul juridic al adopției”, publicată în Monitorul Oficial nr.131-134 din 30.07.2010, art.5-35.

⁴⁶ Ion Deleanu, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. II, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1993, p.20.

în mod arbitrar de cetățenia sa și nici de dreptul de a-și schimba cetățenia”⁴⁷.

f) Căsătoria nu produce efecte juridice asupra cetățeniei soților.

Legislația României, conform art.3 al Legii nr. 21/1991 stabilește: „Încheierea, declararea nulității, anularea sau desfacerea căsătoriei între un cetățean român și un străin nu produce efecte asupra cetățeniei soților”. Așadar, cetățenia română nu se dobândește și nu se pierde prin căsătorie. Legislația Republicii Moldova de asemenea stabilea o reglementare similară prin Legea nr.596 (abrogată): „Încheierea căsătoriei între un cetățean sau o cetățeană a Republicii Moldova și un cetățean străin sau un apatrid, precum și desfacerea unei astfel de căsătorii, nu produce nici un efect asupra cetățeniei soților, dacă tratatele internaționale, încheiate de Republica Moldova, nu prevăd altfel”⁴⁸.

g) Schimbarea cetățeniei unuia dintre soți nu produce nici un efect juridic asupra cetățeniei celuilalt soț.

Conform legislației române, este principiul care-și are fundamentul în articolele 10 și 25 din Legea nr.21/1991: „Redobândirea cetățeniei de către unul dintre soți nu are nici-o consecință asupra cetățeniei celuilalt soț. Soțul cetățean străin sau fără cetățenie al persoanei care redobândește cetățenia română poate cere acordarea cetățeniei române în condițiile prezentei legi”⁴⁹. Retragera cetățeniei române nu produce efecte asupra cetățeniei soțului sau copiilor persoanei căreia i s-a retras cetățenia”⁵⁰.

Legislația moldovenească îl consacră direct la art. 7 din Legea nr.1024, în care consacră principiile generale ale cetățeniei: „neproducerea de efecte, prin schimbarea cetățeniei unuia dintre soți, asupra cetățeniei celuilalt soț sau asupra cetățeniei copilului dacă nu exista o cerere scrisă în acest sens a părinților”. De asemenea, la art. 23 alin.(3) din Legea nr.1024: „Retragerea cetățeniei Republicii Moldova persoanei nu produce nici un efect asupra cetățeniei soțului și copiilor ei”.

Bibliografie

1. Convenția europeană cu privire la cetățenie (din 06.11.1997).
2. Convenția europeană de extrădare (Paris, 13.12.1957), a fost ratificată de România prin Legea nr. 80/1997 (publicată în Monitorul Oficial al României, partea I nr.89 din 14.05.1997); de asemenea a fost ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1183-XIII din 14.05.1997. În vigoare pentru Republica Moldova din 31.12.1997.
3. Protocolul nr.4 la Convenția Europeană (Strassburg, 16.09.1963), Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24.07.97. În vigoare pentru Republica Moldova din 12.09.1997.
4. Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994.
5. Constituția României, actualizată și republicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31.10.2003.
6. Codul Electoral al Republicii Moldova, Legea nr.1381 din 21.11.1997, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.81 din 08.12.1997.
7. Codul de executare a Republicii Moldova, Legea nr.443-XV, din 24.12.2004, republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.214-220/704 din 05.11.2010.).
8. Codul Penal al Republicii Moldova, Legea nr. 985-XV, din 18.04.2002, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009.

⁴⁷ Constituția Republicii Moldova, din 29.07.1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1. din 18.08.1994, art.17, alin. (2).

⁴⁸ Legea nr. 596 din 05.06.1991 „cu privire la cetățenia Republicii Moldova”, publicată în cotidianul „Moldova Suverană” la data de 04.07.1991, (abrogată prin Legea nr.1024), art.18.

⁴⁹ Legea României nr. 21 din 01.03.1991 „Legea cetățeniei române”, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.98, din 06.03.2000, art.10.

⁵⁰ Legea României nr. 21 din 01.03.1991 „Legea cetățeniei române”, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.98, din 06.03.2000, art.25.

9. Codul Funciar al Republicii Moldova, Legea nr. 828 din 25.12.1991, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.107 din 04.09.2001.
10. Legea nr. 596 din 05.06.1991 „cu privire la cetățenia Republicii Moldova”, publicată în cotidianul „Moldova Suverană” la data de 04.07.1991.
11. Legea României nr. 21 din 01.03.1991 „Legea cetățeniei române”, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.98, din 06.03.2000.
12. Legea României nr.123/02.04.2001 „privind regimul juridic al străinilor în România”, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.168 din 03.04.2001.
13. Legea României nr.70 din 26.10.1991 „privind alegerile locale”, publicată în Monitorul Oficial nr.79 din 18.04.1996.
14. Legea nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare. Vizualizată pe site-ul electronic: [http://www.becparlamentare2012.ro/DOCUMENTE/Legislatie/legea%2035 %20\(1\).pdf](http://www.becparlamentare2012.ro/DOCUMENTE/Legislatie/legea%2035%20(1).pdf) la data de 25.02.2013.
15. Legea României nr. 302/2004 „privind cooperarea judiciară internațională în materie penală” republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.377 din 31.05.2011.
16. Legea Republicii Moldova nr.99 din 28.05.2010 „privind regimul juridic al adopției”, publicată în Monitorul Oficial nr.131-134 din 30.07.2010,.
17. Mihai Bădescu, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura Lumina Lex, București, 2001.
18. Ion Deleanu, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. II, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1993.
19. Tudor Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice. Tratat elementar*, vol.I, Editura Lumina Lex, București, 1998.
20. Ion Guceac, *Curs elementar de drept constituțional*, Volumul II, Chișinău, 2004.
21. Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția 13, vol.I, Editura C.H.Bech, București, 2008.